

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (nionde avdelningen)

den 11 december 2019*

”Begäran om förhandsavgörande – Elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster – Direktiv 2002/21/EG (ramdirektiv) – Artikel 2 m – Tillhandahållande av ett elektroniskt kommunikationsnät – Begrepp – Direktiv 2002/22/EG (direktiv om samhällsomfattande tjänster) – Artikel 31.1 – Skyldighet att sända vissa angivna radio- eller tv-kanaler – Operatör som erbjuder ett utbud av kanaler via satellit – Skälig sändningsplikt – Villkor – Artikel 56 FEUF – Proportionalitet”

I mål C-87/19,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Lietuvos vyriausiosios administracinis teismas (Litauens högsta förvaltningsdomstol) genom beslut av den 23 januari 2019, som inkom till domstolen den 7 februari 2019, i målet

TV Play Baltic AS

mot

Lietuvos radijo ir televizijos komisija,

ytterligare deltagare i rättegången:

Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija VŠĮ,

meddelar

DOMSTOLEN (nionde avdelningen)

sammansatt av ordföranden på fjärde avdelningen M. Vilaras (referent), tillika tillförordnad ordförande på nionde avdelningen, samt domarna K. Jürimäe och N. Piçarra,

generaladvokat: G. Pitruzzella,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- TV Play Baltic AS, genom L. Darulienė, advokatė, R. Gediminskaitė och I. Barauskienė,
- Litauens regering, genom R. Dzikovič, K. Dieninis, och K. Juodelytė, samtliga i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: litauiska.

- Frankrikes regering, genom A.-L. Desjonquères och R. Coesme, båda i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom S.L. Kalėda och L. Nicolae, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 2 m i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG av den 7 mars 2002 om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (ramdirektiv) (EGT L 108, 2002, s. 33) (nedan kallat ramdirektivet) och artikel 31.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/22/EG av den 7 mars 2002 om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (direktiv om samhällsomfattande tjänster) (EGT L 108, 2002, s. 51), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/136/EG av den 25 november 2009 om ändring av direktiv 2002/22/EG om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster, direktiv 2002/58/EG om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation och förordning (EG) nr 2006/2004 om samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheter som ansvarar för konsumentskyddslagstiftningen (EUT L 337, 2009, s. 11) (nedan kallat direktivet om samhällsomfattande tjänster).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan TV Play Baltic AS (tidigare Viasat AS) och Lietuvos radijo ir televizijos komisija (Litauens radio- och televisionsnämnd) (nedan kallad nämnden), angående nämndens avslag på Viasats ansökan om undantag från skyldigheten att vidareända tv-kanalen LRT Kultūra.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 Artikel 2 i ramdirektivet har rubriken ”Definitioner”. I punkt m i denna artikel föreskrivs följande:
”tillhandahållande av ett elektroniskt kommunikationsnät: etablering, drift, kontroll eller tillgängliggörande av ett sådant nät.”
- 4 I skälen 43–45 i direktivet om samhällsomfattande tjänster anges följande:
”(43) Medlemsstaterna ålägger nu nät för distribution av radio- eller TV-sändningar till allmänheten vissa skyldigheter om sändningsplikt (‘must carry’). Medlemsstaterna bör ha möjlighet att fastställa proportionella skyldigheter för företag som omfattas av deras jurisdiktion med hänsyn till berättigad allmän ordning men sådana skyldigheter bör dock endast införas om de är nödvändiga för att uppfylla de mål som avser allmänintresset som medlemsstaterna klart fastställt i enlighet med [unions]lagstiftningen och de bör vara proportionella, öppet redovisade och ses över regelbundet. Den sändningsplikt (‘must carry’) som kan åläggas av medlemsstaterna bör vara rimlig, det vill säga att den bör vara proportionell och öppet redovisad mot bakgrund av klart fastställda mål som avser allmänintresset och kan, där så är

lämpligt, förenas med en bestämmelse om proportionell ersättning. Sådan sändningsplikt ('must carry') kan omfatta överföring av tjänster som är särskilt utformade för att användare med funktionshinder skall kunna få lämplig tillgång till dem.

- (44) Nät som används för distribution av radio- eller tv-sändningar till allmänheten inbegriper kabelnät samt nät för satellitsändningar och markburna sändningar. De kan också inbegripa andra nät i den mån ett betydande antal slutanvändare huvudsakligen använder sådana nät för att ta emot radio- och tv-sändningar.
- (45) Tjänster igenom vilka innehåll såsom saluföring av ett utbud av ljud- eller tv-sändningsinnehåll tillhandahålls omfattas inte av det gemensamma regelverket för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster. Leverantörer av sådana tjänster bör inte åläggas skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster med avseende på denna verksamhet. Detta direktiv påverkar inte åtgärder som vidtas på nationell nivå och i överensstämmelse med [unions]lagstiftningen med avseende på sådana tjänster.”
- 5 Artikel 31 i direktivet om samhällsomfattande tjänster, med rubriken ”Sändningsplikt ('must carry')”, har följande lydelse:

”1. Företag som omfattas av medlemsstaternas jurisdiktion och som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät som används för distribution av radio- och tv-sändningar till allmänheten, där ett betydande antal slutanvändare av sådana nät använder dem som sitt huvudsakliga medel för att ta emot radio- och tv-sändningar, får av medlemsstaterna åläggas skälig sändningsplikt ('must carry') för överföring av vissa angivna radio- och tv-sändningar och tilläggstjänster, särskilt tjänster för att ge slutanvändare med funktionshinder lämpligt tillträde. Sådan sändningsplikt ska endast införas när det är nödvändigt för att uppfylla mål avseende allmänintresset som klart definierats av varje medlemsstat, och de ska vara proportionella och öppna för insyn.

...”

Litauisk rätt

- 6 I artikel 33.5–33.7 i Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas (den litauiska lagen om samhällsinformation) (nedan kallad informationslagen), i dess lydelse enligt lag nr XII-1731 av den 21 maj 2015, föreskrivs följande:

”5. Operatörer som i Litauen tillhandahåller tjänster avseende vidareändning av tv-program, samt andra personer som tillhandahåller litauiska konsumenter tjänster avseende distribution av tv-kanaler och/eller tv-sändningar via internet, är skyldiga att vidareända och på internet sända alla okrypterade nationella tv-kanaler som drivs av Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija.

6. Lietuvos radijo ir televizijos komisija [(Litauens radio- och televisionsnämnd)] kan bevilja undantag från skyldigheten att vidareända eller på internet sända okrypterade nationella tv-kanaler som drivs av Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, om ett sådant beslut inte begränsar konsumentens möjligheter att se dessa kanaler med enbart de medel som konsumenten förfogar över.

7. Obligatorisk vidareändning och/eller sändning av tv-program ger inte upphov till någon betalning mellan sändningsföretag, vidareutsändande operatörer och andra operatörer som tillhandahåller litauiska konsumenter tjänster avseende distribution av tv-kanaler och/eller tv-sändningar via internet.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 7 TV Play Baltic, som är ett bolag etablerat i Estland, distribuerar ett utbud av betal-tv-kanaler i Litauen via ett satellitnät som ägs av tredje man, som i detta syfte erhåller ersättning av TV Play Baltic.
- 8 Sedan ändringen av informationslagen år 2015 likställs den verksamhet som klaganden i det nationella målet bedriver med verksamhet avseende vidaresändning av tv-program, och klaganden omfattas enligt artikel 33.5 i denna lag av skyldigheten att vidaresända de kanaler som drivs av Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija VšĮ (nedan kallat LRT), däribland kanalen LRT Kultūra.
- 9 Klaganden i det nationella målet gav till nämnden in en ansökan om undantag från skyldigheten att sända denna kanal.
- 10 Efter det att klagandens ansökan om undantag avslagits, väckte bolaget talan om ogiltigförklaring av avslagsbeslutet vid Vilniaus apygardos administracinis teismas (Regionala förvaltningsdomstolen i Vilnius, Litauen).
- 11 I ett avgörande av den 4 januari 2017 bekräftade nyssnämnda domstol bland annat att klaganden i det nationella målet var skyldig att vidaresända nämnda kanal.
- 12 Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Litauens högsta förvaltningsdomstol), till vilket detta avgörande överklagats, är osäker på hur unionsrätten, särskilt artikel 56 FEUF, ramdirektivet och direktivet om samhällsomfattande tjänster, ska tolkas.
- 13 Den hänskjutande domstolen har först angett att skyldigheten avseende vidaresändning, som föreskrivs i artikel 33.5 i informationslagen, i dess lydelse enligt lag nr XII-1731 av den 21 maj 2015, gäller villkorslöst och att det är genom denna bestämmelse som artikel 31 i direktivet om samhällsomfattande tjänster införlivas med litauisk rätt.
- 14 Den hänskjutande domstolen undrar först huruvida de verksamheter som klaganden i det nationella målet bedriver ska anses utgöra ”tillhandahållande av ett elektroniskt kommunikationsnät”, i den mening som avses i artikel 2 m i ramdirektivet och artikel 31 i direktivet om samhällsomfattande tjänster. Nämnda domstol har härvidlag påpekat att klaganden vidaresänder tv-kanaler genom användning, mot ersättning, av en kommunikationsinfrastruktur som ägs av andra ekonomiska aktörer.
- 15 Nämnda domstol har emellertid påpekat att vissa resurser av denna infrastruktur därmed uteslutande används för att skicka de signaler som sänds av klaganden i det nationella målet och att denna kan betraktas som en nätoperatör, i den mening som avses i rådets direktiv 2002/19/EG av den 7 mars 2002 om tillträde till och samtrafik mellan elektroniska kommunikationsnät och tillhörande faciliteter (tillträdesdirektiv) (EGT L 108, 2002, s. 7), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/140/EG av den 25 november 2009 (EUT L 337, 2009, s. 37).
- 16 Den hänskjutande domstolen anser vidare att det, om de verksamheter som bedrivs av klaganden i det nationella målet inte omfattas av begreppet tillhandahållande av ett elektroniskt kommunikationsnät, finns anledning att fastställa huruvida en medlemsstat kan ålägga andra ekonomiska aktörer än de som avses i artikel 31 i direktivet om samhällsomfattande tjänster sändningsplikt. Nämnda domstol är av den uppfattningen att de verksamheter som klaganden i det nationella målet bedriver kan betraktas som elektroniska kommunikationstjänster som omfattas av ramdirektivet och direktivet om samhällsomfattande tjänster. Den utesluter emellertid inte att dessa verksamheter kan betraktas som en tjänst genom vilken innehåll tillhandahålls, på vilken de skyldigheter avseende samhällsomfattande tjänster som föreskrivs i sistnämnda direktiv inte ska tillämpas.

- 17 Den hänskjutande domstolen undrar därefter hur man ska tolka kravet i artikel 31.1 i direktivet om samhällsomfattande tjänster enligt vilket sändningsplikt endast får åläggas om ett betydande antal slutanvändare använder det aktuella nätet som sitt huvudsakliga medel för att ta emot radio- eller tv-sändningar. Den har påpekat att även om detta krav inte tillämpas på företag som inte omfattas av bestämmelsens tillämpningsområde, säkerställer den litauiska lagstiftaren att alla vidareutsändande operatörer behandlas lika med avseende på sändningsplikten.
- 18 Den hänskjutande domstolen har vidare påpekat att sändningsplikten utgör en inskränkning i friheten att tillhandahålla tjänster som avses i artikel 56 FEUF. Nämnda domstol anser att en sådan inskränkning, även om den kan vara motiverad av tvingande skäl av allmänintresse som har samband med kulturpolitiken, ska vara proportionerlig och nödvändig för att uppnå de mål som eftersträvas. Den undrar om det härvidlag är relevant att LRT eventuellt självt kan sända kanalen LRT Kultūra via samma satellitnät som det som används av kunderna till klaganden i det nationella målet, med tanke på att LRT sänder en annan gratiskanal via samma satellit som den som klaganden använder. Nämnda domstol undrar likaledes vilken betydelse det har att nämnda kanal sänds via nätet för markbundna tv-sändningar och att en del av dess innehåll är gratis tillgängligt på internet.
- 19 Mot denna bakgrund beslutade Lietuvos vyriausiosios administracinis teismas (Litauens högsta förvaltningsdomstol) att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till EU-domstolen:
- 1) Ska artikel 2 m i [ramdirektivet] tolkas så, att "tillhandahållande av ett elektroniskt kommunikationsnät" inte omfattar verksamhet som avser vidareutskickning av tv-program via satellitnät som ägs av tredje man, såsom den verksamhet som bedrivs av klaganden [i det nationella målet]?
 - 2) Ska artikel 31.1 i [direktivet om samhällsomfattande tjänster] tolkas så, att den utgör hinder för att medlemsstaterna ålägger en sändningsplikt ('must carry') (skyldighet att vidareutskicka ett tv-program via satellitnät som ägs av tredje man och ge slutanvändarna tillgång till detta program) för sådana ekonomiska aktörer som klaganden, som, för det första] via satellitnät som ägs av tredje man sänder tv-program som skyddas av ett system för villkorad tillgång, och för det syftet tar emot signaler för sändning av tv-program (tv-kanaler), omvandlar, krypterar och överför signalerna till en satellit från vilken de utan avbrott överförs tillbaka till jorden, och, för det andra,] erbjuder kunderna ett utbud av tv-program, och för det syftet ger tillgång till denna skyddade tv-sändning genom utrustning för villkorad tillgång mot ersättning?
 - 3) Ska artikel 31.1 i [direktivet om samhällsomfattande tjänster] tolkas så, att ett betydande antal slutanvändare, vid tillämpningen av denna bestämmelse, inte anses använda elektroniska kommunikationsnät (i förevarande fall ett nät för satellitsändningar) som deras huvudsakliga medel för att ta emot tv-sändningar när dessa nät används som huvudsakligt medel av endast cirka 6 procent av alla slutanvändare (i detta fall hushåll)?
 - 4) Ska det vid bedömningen av huruvida tillämpningen av artikel 31.1 i [direktivet om samhällsomfattande tjänster] är motiverad tas hänsyn till de internetanvändare som gratis kan se den aktuella tv-kanalen i realtid på internet?
 - 5) Ska artikel 56 FEUF tolkas så, att den utgör hinder för att medlemsstaterna ålägger en skyldighet för sådana ekonomiska aktörer som klaganden [i det nationella målet] att gratis vidareutskicka en tv-kanal via elektroniska kommunikationsnät när det sändningsföretag till förmån för vilket denna skyldighet åläggs självt kan sända den aktuella kanalen via samma nät, med sina egna medel?

- 6) Ska artikel 56 FEUF tolkas så, att den utgör hinder för att medlemsstaterna ålägger en skyldighet för sådana ekonomiska aktörer som klaganden [i det nationella målet] att gratis vidareända en tv-kanal via elektroniska kommunikationsnät när denna skyldighet skulle göra det möjligt att nå endast cirka 6 procent av alla hushåll och dessa hushåll har möjlighet att se denna tv-kanal genom det markbundna sändningsnätet eller via internet?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

- 20 Den hänskjutande domstolen har ställt sin första fråga för att få klarhet i huruvida en verksamhet som avser vidareändning av tv-program via satellitnät som ägs av tredje man omfattas av begreppet ”tillhandahållande av ett elektroniskt kommunikationsnät”, i den mening som avses i artikel 2 m i ramdirektivet.
- 21 Det kan konstateras att EU-domstolen har slagit fast att ett företag som endast erbjuder direktuppspelning i realtid av tv-program på internet inte tillhandahåller något elektroniskt kommunikationsnät. Det ger i stället tillgång till innehållet i audiovisuella tjänster som tillhandahålls via de elektroniska kommunikationsnäten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 december 2018, France Télévisions, C-298/17, EU:C:2018:1017, punkterna 18 och 19).
- 22 Situationen för ett företag som, i likhet med klaganden i det nationella målet, vidareänder tv-kanaler via satellit skiljer sig inte från situationen som ett företag som sänder sådana kanaler på internet befinner sig i, i den meningen att det förstnämnda företaget, i likhet med det sistnämnda, ger tillgång till innehållet i audiovisuella tjänster som tillhandahålls via ett elektroniskt kommunikationsnät, i förevarande fall ett satellitnät.
- 23 Även om den hänskjutande domstolen likväl undrar huruvida den verksamhet som är aktuell i det nationella målet kan anses utgöra tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät, av den anledningen att vissa resurser avseende satellitinfrastruktur uteslutande används för att skicka de signaler som sänds av klaganden i det nationella målet, har klaganden inga av de uppgifter som en leverantör av elektroniska kommunikationsnät svarar för, enligt artikel 2 m i ramdirektivet, nämligen etablering, drift, kontroll eller tillgängliggörande av ett sådant nät.
- 24 Av det ovan anförda följer att den första frågan ska besvaras enligt följande. Artikel 2 m i ramdirektivet ska tolkas så, att en verksamhet som avser vidareändning av tv-program via satellitnät som ägs av tredje man inte omfattas av begreppet ”tillhandahållande av ett elektroniskt kommunikationsnät”, i den mening som avses i denna bestämmelse.

Den andra frågan

- 25 Den hänskjutande domstolen har ställt sin andra fråga för att få klarhet i huruvida artikel 31.1 i direktivet om samhällsomfattande tjänster utgör hinder för att medlemsstaterna ålägger en skyldighet att sända ett tv-program för företag som, via satellitnät som ägs av tredje man, vidareänder tv-program som skyddas av ett system för villkorad tillgång och erbjuder sina kunder utbud av tv-program.
- 26 Det ska erinras om att EU-domstolen har slagit fast att de direktiv som ingår i det gemensamma regelverket, däribland ramdirektivet och direktivet om samhällsomfattande tjänster, inte påverkar de åtgärder som i enlighet med unionslagstiftningen vidtagits på nationell nivå för att arbeta för mål som avser allmänintresset, särskilt när det gäller reglering av innehåll och audiovisuell politik, eftersom det

gemensamma regelverket inte ska tillämpas på innehållet i tjänster som tillhandahålls via elektroniska kommunikationsnät (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 december 2018, France Télévisions, C-298/17, EU:C:2018:1017, punkterna 25 och 26).

- 27 Domstolen har följaktligen funnit att medlemsstaterna enligt direktivet om samhällsomfattande tjänster är fria att ålägga sändningsplikt utöver den som avses i artikel 31.1 i detta direktiv, bland annat för företag som, utan att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät, erbjuder direktuppspelning i realtid av tv-program på internet (dom av den 13 december 2018, France Télévisions, C-298/17, EU:C:2018:1017, punkt 27).
- 28 Precis som var fallet beträffande den verksamhet som var aktuell i det mål som ledde till den domen består en verksamhet som avser vidareändring, via ett satellitsystem, av tv-program som skyddas av ett system för villkorad tillgång i tillgängliggörande av tv-innehåll.
- 29 Det framgår inte av någon av de handlingar som domstolen förfogar över att det ska göras en annan bedömning av en verksamhet som avser sändning av tv-innehåll, med avseende på artikel 31.1 i direktivet om samhällsomfattande tjänster, beroende på om sändningen sker via satellit eller internet.
- 30 Den andra frågan ska följaktligen besvaras enligt följande. Artikel 31.1 i direktivet om samhällsomfattande tjänster ska tolkas så, att den inte utgör hinder för att medlemsstaterna ålägger en skyldighet att sända ett tv-program för företag som, via satellitnät som ägs av tredje man, vidareänder tv-program som skyddas av ett system för villkorad tillgång och erbjuder sina kunder utbud av tv-program.

Den tredje och den fjärde frågan

- 31 Med hänsyn till svaret på den första och den andra frågan saknas anledning att besvara den tredje och den fjärde frågan.

Den femte och den sjätte frågan

- 32 Den hänskjutande domstolen har ställt den femte och den sjätte frågan för att få klarhet i huruvida artikel 56 FEUF tolkas så, att den utgör hinder för att medlemsstaterna ålägger en skyldighet att gratis sända en tv-kanal för företag som, via satellitnät som ägs av tredje man, vidareänder tv-program som skyddas av ett system för villkorad tillgång och erbjuder sina kunder utbud av tv-program, medan, för det första, det sändningsföretag till förmån för vilket denna skyldighet åläggs självt kan sända den aktuella kanalen via samma nät, med sina egna medel, och, för det andra, denna skyldighet gör det möjligt att nå endast cirka 6 procent av alla hushåll och dessa hushåll har möjlighet att se denna tv-kanal genom det markbundna sändningsnätet eller via internet.
- 33 EU-domstolen konstaterar inledningsvis att unionsrätten inte har lett till någon fullständig harmonisering av sektorn för elektroniska kommunikationstjänster och att den i det nationella målet aktuella nationella lagstiftningen därmed ska prövas i förhållande till artikel 56 FEUF när det gäller de aspekter som inte omfattas av bland annat ramdirektivet och direktivet om samhällsomfattande tjänster (se, för ett liknande resonemang, dom av den 30 april 2014, UPC DTH, C-475/12, EU:C:2014:285, punkt 70).
- 34 Enligt fast rättspraxis utgör tv-sändningar i sig, däri inbegripet sådana som sänds via kabel-tv, ett tillhandahållande av tjänster i den mening som avses i artikel 56 FEUF (dom av den 13 december 2007, United Pan-Europe Communications Belgium m.fl., C-250/06, EU:C:2007:783, punkt 28 och där angiven rättspraxis).

- 35 Vad gäller frågan huruvida en nationell lagstiftning, såsom den som är aktuell i det nationella målet, innebär en inskränkning som är förbjuden enligt artikel 56 FEUF, ska det erinras om att friheten att tillhandahålla tjänster enligt rättspraxis inte bara innebär ett krav på avskaffande av all form av diskriminering av en tjänsteleverantör som är etablerad i en annan medlemsstat på grund av dennes nationalitet, utan även ett krav på avskaffande av varje inskränkning – även om den är tillämplig på inhemska tjänsteleverantörer och tjänsteleverantörer från andra medlemsstater utan åtskillnad – som kan medföra att den verksamhet som bedrivs av en tjänsteleverantör som är etablerad i en annan medlemsstat, där denne lagligen utför liknande tjänster, förbjuds, försvåras eller blir mindre attraktiv (dom av den 13 december 2007, *United Pan-Europe Communications Belgium m.fl.*, C-250/06, EU:C:2007:783, punkt 29 och där angiven rättspraxis).
- 36 Det kan konstateras att den nationella lagstiftning som är aktuell i det nationella målet innebär att det införs en inskränkning i friheten att tillhandahålla tjänster, i den mening som avses i artikel 56 FEUF, genom att en skyldighet att sända vissa av LRT:s tv-program åläggs företag som, oavsett platsen där de är etablerade, vidaresänder tv-program via satellit för tv-tittare i Litauen.
- 37 En sådan inskränkning i en grundläggande frihet som garanteras i EUF-fördraget kan enligt rättspraxis vara motiverad om den grundas på tvingande skäl av allmänintresse, förutsatt att den är ägnad att säkerställa förverkligandet av det mål som eftersträvas och att den inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål (dom av den 13 december 2007, *United Pan-Europe Communications Belgium m.fl.*, C-250/06, EU:C:2007:783, punkt 39 och där angiven rättspraxis).
- 38 Enligt domstolens fasta rättspraxis kan kulturpolitiken utgöra ett sådant tvingande skäl av allmänintresse som motiverar inskränkningar i friheten att tillhandahålla tjänster. Bibehållandet av den mångfald som denna politik är avsedd att säkerställa har nämligen samband med den yttrandefrihet som garanteras genom artikel 10 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, undertecknad i Rom den 4 november 1950, vilken är en av de grundläggande rättigheter som garanteras inom unionens rättsordning, bland annat i artikel 11 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 december 2007, *United Pan-Europe Communications Belgium m.fl.*, C-250/06, EU:C:2007:783, punkt 41 och där angiven rättspraxis).
- 39 I förevarande fall har den litauiska regeringen understrukit att man med skyldigheten att sända tv-kanalen LRT Kultūra, som sådana företag som klaganden i det nationella målet åläggs, eftersträvar ett mål av allmänintresse som har samband med kulturpolitiken, med beaktande av det betydande sociala och kulturella värde som denna kanal har för tv-tittare i Litauen.
- 40 Ett sådant kulturpolitiskt mål kan motivera en restriktion i friheten att tillhandahålla tjänster.
- 41 Den nationella lagstiftning genom vilken en sådan restriktion införs ska emellertid vara ägnad att säkerställa förverkligandet av det mål som eftersträvas. Med förbehåll för de kontroller som den hänskjutande domstolen ska göra kan skyldigheten att sända vissa tv-program i detta avseende göra det möjligt att nå det kulturpolitiska mål som eftersträvas med lagstiftningen genom att denna är ägnad att säkerställa att tv-tittarna i Litauen, vilka endast via satellit har tillgång till television, kan titta på kanalen LRT Kultūras program, som de annars inte skulle ha tillgång till.
- 42 Prövningen av huruvida den bestämmelse som är aktuell i det nationella målet är proportionerlig, vilket särskilt avses med den femte och den sjätte frågan, ankommer det härvidlag visserligen på den hänskjutande domstolen att göra, mot bakgrund av de omständigheter som den har kännedom om i nämnda mål. EU-domstolen kan emellertid lämna synpunkter på de faktorer som ska beaktas vid denna prövning.

- 43 Sålösom Europeiska kommissionen har understrukit i sitt yttrande bör den hänskjutande domstolen, vid bedömningen av huruvida den sändningsplikt som är aktuell i det nationella målet är proportionerlig, således ta hänsyn till antalet eller procentandelen slutanvändare som faktiskt använder sig av medlen för tv-sändningar.
- 44 Vid bedömningen av huruvida den sändningsplikt som är aktuell i det nationella målet är proportionerlig bör den hänskjutande domstolen även beakta sådana omständigheter – efter det att de kontrollerats – som hur slutanvändarna av de tjänster som tillhandahålls av klaganden i det nationella målet är fördelade geografiskt, att klaganden vidareänder LRT Kultūras kanal okrypterad, genom vilket den når en bredare publik, och att denna kanal, eller en stor del av dess program, är tillgänglig gratis på internet och via nätet för markbundna tv-sändningar.
- 45 Av det ovan anförda följer att den femte och den sjätte frågan ska besvaras enligt följande. Artikel 56 FEUF ska tolkas så, att den inte utgör hinder för att medlemsstaterna ålägger en skyldighet att gratis sända en tv-kanal för företag som, via satellitnät som ägs av tredje man, vidareänder tv-program som skyddas av ett system för villkorad tillgång och erbjuder sina kunder utbud av tv-program, under förutsättning dels att denna sändningsplikt medför att ett betydande antal, eller en betydande procentandel, slutanvändare av samtliga medel för sändning av tv-program får tillgång till den kanal till förmån för vilken nämnda skyldighet åläggs, dels att det tas hänsyn till hur slutanvändarna av de tjänster som tillhandahålls av den operatör som samma sändningsplikt åläggs är fördelade geografiskt, att operatören vidareänder denna kanal okrypterad och att nämnda kanal är tillgänglig gratis på internet och via nätet för markbundna tv-sändningar, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera.

Rättegångskostnader

- 46 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (nionde avdelningen) följande:

- 1) Artikel 2 m i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG av den 7 mars 2002 om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (ramdirektiv) ska tolkas så, att en verksamhet som avser vidareändring av tv-program via satellitnät som ägs av tredje man inte omfattas av begreppet ”tillhandahållande av ett elektroniskt kommunikationsnät”, i den mening som avses i denna bestämmelse.
- 2) Artikel 31.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/22/EG av den 7 mars 2002 om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (direktiv om samhällsomfattande tjänster) ska tolkas så, att den inte utgör hinder för att medlemsstaterna ålägger en skyldighet att sända ett tv-program för företag som, via satellitnät som ägs av tredje man, vidareänder tv-program som skyddas av ett system för villkorad tillgång och erbjuder sina kunder utbud av tv-program.
- 3) Artikel 56 FEUF ska tolkas så, att den inte utgör hinder för att medlemsstaterna ålägger en skyldighet att gratis sända en tv-kanal för företag som, via satellitnät som ägs av tredje man, vidareänder tv-program som skyddas av ett system för villkorad tillgång och erbjuder sina kunder utbud av tv-program, under förutsättning dels att denna sändningsplikt medför att ett betydande antal, eller en betydande procentandel, slutanvändare av samtliga medel för sändning av tv-program får tillgång till den kanal till förmån för vilken nämnda skyldighet

åläggs, dels att det tas hänsyn till hur slutanvändarna av de tjänster som tillhandahålls av den operatör som samma sändningsplikt åläggs är fördelade geografiskt, att operatören vidareänder denna kanal okrypterad och att nämnda kanal är tillgänglig gratis på internet och via nätet för markbundna tv-sändningar, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera.

Underskrifter